

Dvikalbystė (daugiakalbystė) yra gebėjimas bendrauti daugiau nei viena kalba, dviejų ar daugiau kalbų vartojimas kasdieniame gyvenime.

Rekomendacijos, kaip ugdyti dvikalbius (daugiakalbius) vaikus

Kaip elgtis tėvams?

- Yra keletas „strategijų“, kaip ugdyti vaiko dvikalbystę/ daugiakalbystę. Vienas iš dažniausiai taikomų – tėvai su vaiku bendrauja savo gimtąja kalba – „vienas asmuo – viena kalba“ (jei tėvų gimtosios kalbos yra skirtingos).
- Jei abu tėvai su vaiku kalbės savo gimtosiomis kalbomis, vaikas abi šias kalbas išmoks vienu metu, vaikas geba abi kalbas „apdoroti“. Tai viena iš populiariausių ir psichologų, psicholingvistikų siūlomų kalbos strategijų.
- Vaiko sąmonėje kalba iš pradžių siejama su kalbančių asmeniu (mama ir tėčiu, broliu, kitais šeimos nariais), vėliau pradeda formotis atskirtos lingvistinės sistemos, kuriomis vėliau vaikas gali remtis.
- Tai reiškia, kad namuose su vaiku kalbama viena kalba, pavyzdžiui, lietuviškai, o už namų ribų – kita kalba, pavyzdžiui, angliškai. Bet kurią strategiją pasirinkus – svarbus jos laikytis; nereikėtų strategijų keitinėti.
- Svarbu vaiką skatinti / sukurti norą vartoti kalbas (turėti skirtingomis kalbomis šnekančių draugų, lankyti giminaičius, su kuriais galėtų bendrauti ir pan.).
- Kiekvienam iš tėvų siūloma su vaiku kuo daugiau ir įvairesnėmis temomis bendrauti, kad vaikas išgirstų daugiau žodžių kiekviena kalba. Nepamirškite, kad vienam objektui įvardinti, vaikas turi išmokti bent du skirtingų kalbų žodžius.
- Jei pastebėjote, kad vaikui trūksta žodžių, daro gramatinių klaidų, siūloma vaikui to neakcentuoti ir ne kritikuoti, o padėti žodyną turtinti kasdieninėje buitinėje veikloje (pvz., apibūdinti, ką matote aplink, kai važiuojate ar einate iš darželio ar mokyklos namo; pasikalbėti apie matytus filmukus ar skaitytas knygas; parduotuvėje vardinti produktus ir pan.).
- Taip pat, kai vaikas netaisyklingai pasako žodį ar sakinį, nereikėtų skubėti jo taisyti, galima jo to paties perklausti žodį ar sakinį pavartojus taisyklingai.
- Jei vaikas atsisako bendrauti viena iš kalbų, pavyzdžiui, mamai, kuri kalba lietuviškai, vaikas atsako angliškai. Mama neturėtų pasiduoti. Vaikas ją supranta (yra pasyvusis dvikalbis), todėl jei mama nesiliaus su vaiku kalbėjusi lietuviškai, vaikas lietuvių kalbą supras ir atėjus laikui / tinkamoms aplinkybėms, pradės ją vartoti.

- Geriausia su vaiku kalbėti savo gimtąją kalba, nes jei kalba yra tik išmokta, ji gali būti gramatiškai netaisyklinga, gali būti ne tokia turtinga (idiomų, patarlių ir kt. prasme).
- Pasitaiko, kad dėl tam tikrų priežasčių, tėvai pasirenka namuose ir ne tik su vaiku bendrauti aplinkos, kurioje gyvena kalba, nors jos gerai ir nemoka. Tokios strategijos siūloma vengti, nes, pirmiausia, tai gali neigiamai atsiliiepti vaiko ir tėvų santykiams; taip pat tokiu atveju vaikas girdi netaisyklingą tartį, netaisyklingas gramatinės struktūras.
- Tėvai turėtų susipažinti su kelių kalbų įsisavinimo stadijomis, tam, kad nekiltų nereikalingo streso ir nuogąstavimų, kad vaikas tinkamai neišmoks nė vienos kalbos:
 - pirmojoje stadijoje vaikas tikslingai neskiria kalbų – yra vienas žodynas, kurį sudaro abiejų kalbų žodžiai;
 - antrojoje stadijoje pradeda perimti skirtingas žodyno sistemas, t. y. vaikas pradeda suvokti, kad jo žinomi žodžiai priklauso dviem skirtingoms kalboms.
 - Pripažįstant kalbų mokėjimo vertę, dažnai bijomasi kalbų interferencijos ar asimiliacijos.
 - Sėkmingai plėtojantis dviem (ar daugiau) kalboms, tai nėra būdinga.
 - Kalbos „susimaišo“ tada, kai vaikas nė vienos iš jų gerai nemoka, o asimiliacijos pavojus kyla, kai vieną kalbą siekiama pakeisti kita, kai viena kalba „nusilpsta“, prarandamas jos vartojimas.
 - Sunku iš anksto numatyti, kiek, per kokį laiką asmuo gali išmokti naują kalbą. Vaikai turi gebėjimų išmokti antrosios kalbos tais pačiais būdais, naudodamiesi tais pačiais galvos smegenų centrais, jų aktyvinimu, kaip ir mokydami gimtosios kalbos.
 - Dauguma vaikų ikimokykliniame amžiuje gali laisvai išmokti dvi kalbas, bet pasiekti aukštą kalbos mokėjimo lygį, integruotis į dvi kultūras – užtrunka daug ilgiau.

Rekomendacijos pateiktos

iš mokymų „Dvikalbių (daugiakalbių) vaikų kalbos vertinimas“ medžiagos.

Dr. Vilma Makauskienė 2022